

**HIV,
BOIMANA, LE
DIKGETHO TSA
HAO!**

Leqephe la dinnete bakeng sa batswadi ba rerang ho ba le bana

Haeba o motswadi ya reirleeng ho ba le ngwana, o lokela ho nahana ka monyetla wa hore molekane wa hao a ka ba le HIV. Mosadi ya immeng a ka fetisetsa HIV ngwaneng wa hae pele, ka nako ya ho pepa kapa kamora ho pepa.

Haeba o na le HIV ho na le dintho tseo o ka di etsang ho fokotsa kotsi ya hore sena se etsahale. Ditleleniki ho potoloha le naha di fana ka ditshebeletso tse fokotsang kotsi ya hore bo-mme ba ka fetisetsa vaerase baneng ba bona.

Leqephe lena le tla o thusa ho utlwisisa HIV le boimana. Hape le tla o thusa ho utlwisisa seo o ka se etsang ho sireletsa bophelo ba hao le ba ngwana wa hao.

JWALO KA MOTSWADI YA RERILENG HO BA LE NGWANA:

- O ka fumana teko ya HIV le dikeletso.
- Haeba o na le HIV, o ka fumana meriana e o thusang hore o phele nako e telele, ka bophelo bo botle.
- O ka etsa thobalano e sireletsehileng ka hore o sebedise khondomo kamehla.
- Haeba o le mosadi wa moimana:
 - O ka kgetha ho tswella ka boimana kapa ho ntsha mpa.
 - O ka ya tleliniking ya mmuso ya baimana bakeng sa ditlhahlobo tsa nako le nako.
- Haeba o le ntate wa ngwana:
 - O ka tshehetsa molekane wa hao le dikgetho tsa hae.
 - O ka thusa kgodisong ya ngwana wa hao.

JWALO KA NKGONO/NTATE-MOHOLO YA LEBELETSENG DITLOHOLO:

- O ka tshehetsa mora kapa moradi wa hao le dikgetho tsa hae.
- O ka kgothaletsa mora kapa moradi wa hao hore a dule a phetse hantle.
- O ka ithuta mabapi le HIV.

KE ENG SE FUMANEHANG BAKENG SA BASADI BA BAIMANA BA NANG LE HIV?

HIV ke vaerase e bakang AIDS. Ha ho thuse ho itshola le ho itshwabela haeba o tshwaeditswe ke HIV. Basadi ba bangata ba baimana ba na le HIV. Haeba o tseba boemo ba hao o ka hlokomela bophelo ba ngwana wa hao le ba hao.

- Teleniki ya heno e tlameha ho o fa dikeletso mabapi le HIV le diteko tsa yona. Hape e tlameha ho o fa tlhokomelo ya bongaka eo wena le ngwana wa hao le e hlohang.
- O tlameha ho fuwa moriana o bitswang AZT ho tloha dikgweding tse 28 tsa boimana ho fihlela o pepa. O tlameha hape hore o fuwe moriana o bitswang nevirapine ha o kena mahlabeng a ho pepa. Lesea la hao le letjha le tlameha ho fumana sirapa ya moriana wa nevirapine. Sena se tla fokotsa kotsi ya hore o tshwaetse ngwana wa hao ka HIV.
- O ka fumantshwa teko e bitswang palo ya CD4. Sena se tla bolella mosebetsi wa heno wa bophelo le wena hore na sistimi ya boitshireletso ba mmele wa hao e matla hakae.
- Haeba palo ya hao ya CD4 e atametse kapa e le ka tlase ho 200 kapa o kula ka lebaka la HIV, o tlameha ho fuwa kalafo ya “di-antiretroviral” e leng meriana e lwantshang HIV molemong wa bophelo ba hao. Sena se tla kenyeletsa meriana e meraro ya “di-antiretroviral” (ka nako e nngwe ka pilisi e le nngwe kapa tse pedi) tse nowang letsatsi le leng le leng bophelo bohle ba hao. Meriana ena e tla o thusa hore o phele bophelo bo botelele, ka bophelo bo botle.
- Haeba o sa amohele moputso o lekaneng, o ka fumana kerante ya mmuso ya kgodiso ya bana bakeng sa ngwana ha a se a hlahile.

HAEBA O KENA KEREKE, KEREKE YA HENO E LOKELA HO O TSHEHETSA.

Moruti Teboho Klaas wa Lekgotla la Dikereke la Afrika Borwa o re:

Re lokela ho ntlafatsa bophelo ba bo-mme le ho thibela tshwaetso ya ngwana ke mme wa hae. Bible e re “Le ka mohla ha ho hlole ho ba teng lesele le tla phela ditshiu tse mmalwa feela ...” (Esaiah 65:20 NIV)

KE ENG SE FUMANEHANG HO NGWANA WA HAO HAEBa O NA LE HIV?

- Tleliniki e lokela ho etsa ngwana wa hao teko bakeng sa HIV ha a le dibeke tse tsheletseng. Tleliniki e tlameha ho sebedisa se bitswang teko ya PCR. Teko ena e tla fumana haeba HIV e le teng mading a hae.
- Tleliniki ya heno e tla o fa tlhahisoleseding e napehatseng mabapi le hore o ka fepa lesea la hao jwang. Ke kgetho ya hao hore o ka fepa lesea la hao lebesa la makotikoti kapa lebesa la letswele. Ha o a lokela ho fepa lesea ka yona bobedi kaha sena se baka monyetla wa hore lesea la hao le tshwaetswe ke HIV.
- Haeba o kgetha ho anyesa lesea:
 - Lebesa la letswele le na le dimatlafatsi tse ngata ho feta lebesa la makotikoti bakeng sa ngwana wa hao, empa ho na le kotsi ya hore le ka tshwaetswa ke HIV.
 - O tlameha ho fepa lesea la hao ka lebesa la letswele feela mme e seng ka dijo kapa mekedikedi efe kapa efe e meng ho fihlela o emisa ho le anyesa ha le le dikgwedi tse tsheletseng.
 - Tleliniki e tlameha ho etsa teko ya HIV ngwaneng wa hao hape ha a le dikgwedi di 18.
- Haeba o kgetha ho fepa lesea ka lebesa la makotikoti:
 - Tleliniki ya heno e tlameha ho o fa ditaello tse mabapi le hore o fepa lesea la hao jwang ka lebesa la makotikoti.
 - O tlameha ho fepa lesea la hao ka lebesa la makotikoti feela haeba o ka kgona theko ya lona mme o ka etsa jwalo ka polokeho. Tleliniki ya heno e lokela ho o fa lebesa la makotikoti le lekaneng dikgwedi tse tsheletseng.
 - O tlameha ho isa ngwana wa hao tleliniking haeba a ba le letshollo.
- Haeba ngwana wa hao a na le HIV, tleliniki ya heno e tlameha ho mo fa kalafo ya “di-antiretroviral”. Sena se ka thusa ngwana wa hao hore a phele nako e telele le hore a phele bophelo bo ntlafetseng.

Molaotheo o fana ho wena ka tokelo ya ho etsa diqeto mabapi le ho ba le bana.

Hape o o fa tokelo ya ho fumana ditshebetso tsa tlhokomelo ya bophelo ba tsa pelehi.

O ka sebedisa ditokelo tsena ho etsa dikgetho tse ntle ka ho fetisisa bakeng sa hao le lesea la hao.